

کتابشناسی و مقاله‌شناسی پروفیسور دکتر فیلیپ جی کرین بروک

دکتر افسانه خاتون‌آبادی

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی نجف‌آباد

پژوهش حاضر معرفی یکی از ایران‌شناسان غربی است که تحقیقات و تتبعات بسیاری در زمینه زبان‌های ایرانی میانه و جدید، دین زرتشت و کتاب اوستا، فرهنگ شفاهی ایران در زبان‌های ایرانی، روش‌های جدید مطالعه ادبیات ایرانی، فرهنگ کردی، گویش بلوچی و برخی فرقه‌های مذهبی ناحیه کردستان نموده است.

تاریخچه مختصری از زندگی دکتر فیلیپ کرین بروک

شخصیت مورد مطالعه، پروفیسور دکتر فیلیپ جی کرین بروک است. وی در سال ۱۹۴۸ در کشور هلند دیده به جهان گشود. تحصیلات دوره کارشناسی (لیسانس) را در دانشگاه آمستردام در رشته زبان عربی و فارسی گذراند. کارشناسی ارشد او در رشته «زبان فارسی و تاریخ مذاهب ایرانی در دوره باستان و میانه» است. وی در دوره دکتری خویش در دانشگاه لیدن نیز مطالعه بر روی

سنت‌های زرتشتی را ادامه داد. پروفیسور کرین بروک صاحب تألیفات گوناگونی به شرح زیر است:

کتاب‌ها

- ۱- سروش در سنت زرتشتی^۱
- ۲- دیدگاهی معاصر بر گُردها^۲
- ۳- هیریدستان و نیرنگستان، ج ۱^۳
- ۴- فرهنگ^۴
- ۵- آیین یزیدی: پیشینه، شعائر مذهبی و سنت متنی^۵
- ۶- هیریدستان و نیرنگستان، ج ۲^۶
- ۷- فرهنگ و هویت کردی^۷
- ۸- زرتشتی‌گری رایج پارسی درباره زندگی مذهبی‌شان سخن می‌گوید.^۸

مقالات

- ۱- دین زرتشت در برابر اسلام در ایران^۹
- ۲- ادبیات پهلوی و ادبیات پشتو^{۱۰}
- ۳- روحانیت زرتشتی بعد از سقوط امپراتوری ساسانیان^{۱۱}
- ۴- روحانیون در دادستان دینگ^{۱۲}
- ۵- باطنی‌گری شیعه: برخی جنبه‌های انقلاب اسلامی در ایران^{۱۳}
- ۶- ترجمه مقاله «مسافران اروپایی و مشاهدات آنان از زرتشتیان در قرون هفدهم و هجدهم»^{۱۴}
- ۷- ترجمه داستان کوتاه «زاهد» از نسیم خاکسار به زبان هلندی^{۱۵}
- ۸- نور و ظلمت در ایران باستان^{۱۶}
- ۹- سؤال و جواب‌های دینی (زرتشتی)^{۱۷}
- ۱۰- هویت کردی و جایگاه زبان^{۱۸}

- ۱۱- پیرامون شکل‌های الهیات زرتشتی^{۱۹}
- ۱۲- پیرامون زبان کردی^{۲۰}
- ۱۳- یزیدی‌ها^{۲۱}
- ۱۴- مدخل‌های متعددی در فرهنگ چیمبرز از عقاید و مذاهب^{۲۲}
- ۱۵- زبان کردی: نماد و واقعیت^{۲۳}
- ۱۶- مقدمه‌ای بر «رسوم کهن زرتشتی در فرهنگ عامه ایران»^{۲۴}
- ۱۷- میترا و اهریمن، بنیامین و ملک طاووس: رد پای یک اسطوره قدیمی در پیدایش دو فرقه مذهبی جدید^{۲۵}
- ۱۸- خلقت و کیهان‌شناسی در آیین زرتشت / مزدپرستی^{۲۶}
- ۱۹- قانون سپنته مینیو در کیهان‌شناسی زرتشتی^{۲۷}
- ۲۰- زبان اوستایی^{۲۸}
- ۲۱- کردی^{۲۹}
- ۲۲- پشتو^{۳۰}
- ۲۳- پیرامون مفهوم قدرت روحانی در آیین زرتشت^{۳۱}
- ۲۴- مفهوم اهریمن و میترا در هستی‌شناسی ایرانی^{۳۲}
- ۲۵- مقدمه‌ای بر دادستان دیننگ^{۳۳}
- ۲۶- اهل حق^{۳۴}
- ۲۷- فرقه یزیدی^{۳۵}
- ۲۸- دین و مذاهب در کردستان^{۳۶}
- ۲۹- روایت زرتشتی از نظرگاه یک اُریلیست^{۳۷}
- ۳۰- متنی مسیحی - کردی با خط سریانی^{۳۸}
- ۳۱- اخلاقیات و جامعه در فلسفه زرتشتی^{۳۹}
- ۳۲- پژوهش پیرامون تعدادی از فرقه‌های الحادی کردستان^{۴۰}
- ۳۳- تفسیر (زرتشتی)^{۴۱}

- ۳۴- جشن‌ها: (چهارمین) یزیدی و اهل حق^{۴۲}
- ۳۵- اشعار عامیانه در زبان‌های ایرانی^{۴۳}
- ۳۶- نقش شاهنامه در فرهنگ جامعه پارسیان هند^{۴۴}
- ۳۷- اوستایی^{۴۵}
- ۳۸- کردی^{۴۶}
- ۳۹- یزیدی^{۴۷}
- ۴۰- دین هزاره‌ها و معادشناسی در سنت زرتشتی^{۴۸}
- ۴۱- فرقه‌های جدید با ریشه‌های کهن: یزیدی‌ها و اهل حق کردستان^{۴۹}

سایر آثار

- ۱- کردستان، گنجینهٔ مکشوف فرهنگی^{۵۰}
- ۲- سرودهای مذهبی فرقهٔ یزیدی^{۵۱}
- ۳- مسلک یزیدی و زرتشتی و سنت اهل حق^{۵۲}
- ۴- سروش در عبادات و تشریفات مذهبی روزانهٔ زرتشتی^{۵۳}

بازبینی‌ها

- ۱- زبان‌های ایرانی^{۵۴}
- ۲- ایران^{۵۵}
- ۳- مقدمه‌ای بر پالئوگرافی فارسی^{۵۶}
- ۴- فرهنگ نام‌های ایرانی^{۵۷}
- ۵- کتیبه‌های دولتی ساسانی^{۵۸}
- ۶- دستور زبان فارسی: تاریخچه و جایگاه مطالعهٔ آن^{۵۹}
- ۷- یزیدی‌ها^{۶۰}
- ۸- ادبیات فارسی^{۶۱}

- ۹- فرهنگ پهلوی^{۶۲}
- ۱۰- نکاتی از زندگی یک بلوچ جوان از زبان خود او^{۶۳}
- ۱۱- پاکی و ناپاکی در دین زرتشت: پیروزی بر شیطان^{۶۴}
- ۱۲- روایت پهلوی ضمیمه داستان دینینگ^{۶۵}
- ۱۳- یک متن اوستایی - پهلوی^{۶۶}
- ۱۴- پژوهشی اجتماعی، تاریخی و مذهبی - تاریخی، از یک اجتماع کردی^{۶۷}
- ۱۵- تاریخچه‌ای از دین زرتشت^{۶۸}
- ۱۶- منتخباتی از زاداسپریم^{۶۹}
- ۱۷- تاریخی جدید از کردها^{۷۰}
- ۱۸- زند و هومن یسن: یک مکاشفه زرتشتی^{۷۱}
- ۱۹- فرهنگ لغت کردی-آلمانی^{۷۲}
- ۲۰- کشمکش و تشریک مساعی: فرودستان زرتشتی و نخبگان مسلمان در ایران قرون وسطی^{۷۳}
- ۲۱- زرتشت در تاریخ^{۷۴}

زیر چاپ

- ۱- دین یزیدی و ادبیات روحانی آن: ادراکات شرقی و غربی^{۷۵}
- ۲- تعدادی از مدخل‌های دایرةالمعارف ایرانیکا^{۷۶}
- ۳- اخلاق و موضوعات اخلاقی در نیرنگستان^{۷۷}
- ۴- موضع نیرنگستان درخصوص بغان یسن^{۷۸}
- ۵- ادبیات مکتوب کردی^{۷۹}
- ۶- دین زرتشتی ساسانی^{۸۰}
- ۷- هیربدستان و نیرنگستان، ج ۳^{۸۱}
- ۸- یزیدی^{۸۲}
- ۹- اسکندر در سنت زرتشتی^{۸۳}

تحقیقات جاری

- ۱- ادامه جلد سوم هیریدستان و نیرنگستان^{۸۴}
- ۲- تاریخ ادبیات فارسی: ادبیات‌های غیرفارسی و ادبیات عامیانه فارسی^{۸۵}
- ۳- خدا و شیخ عدی کاملند: سرود روحانی و روایات مذهبی یزیدی^{۸۶}
- ۴- «کردی» و «کرد»^{۸۷}

مسئولیت‌ها و اقدامات

گذشته از آثار فوق، پروفیسور کرین بروک مسئولیت‌های آموزشی و پژوهشی متعددی در دانشگاه‌ها و نیز مراکز بزرگ ایران‌شناسی خارج از کشور داشته است از جمله مسئولیت‌ها و اقدامات او می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- ۱- بنیان‌گذاری انجمن مطالعات شفاهی ایرانی (۱۹۹۱)
- ۲- دبیر افتخاری مجمع سلطنتی آسیایی بریتانیای کبیر و ایرلند (۱۹۹۶-۱۹۹۱)
- ۳- عضو هیئت تحریریه مجله مطالعات کردی، پاریس (۱۹۹۳)
- ۴- برپایی کنفرانس هویت فرهنگی کردی در مدرسه مطالعات شرقی و آفریقایی لندن (SOAS) (۱۹۹۳)
- ۵- عضو هیئت تحریریه آکتا گُردیکا، ایروان-ارمنستان (۱۹۹۴)
- ۶- سازماندهی طرح مطالعات مذهبی شفاهی
- ۷- سخنران و ارائه‌دهنده درس‌های مذاهب و زبان‌های ایرانی در دانشگاه لندن
- ۸- عضو هیئت مشاوره بین‌المللی در طرح مطالعات کردی در دانشگاه ایالتی فلوریدا (۱۹۹۵)
- ۹- استاد مطالعات ایرانی در دانشگاه گوتینگن (۱۹۹۶)
- ۱۰- ویرایشگر مشاور (در مطالعات کردی) در دایرة‌المعارف ایرانیکا، نیویورک (۱۹۹۸)
- ۱۱- عضو هیئت تحریریه مجله مطالعات باستانی ایرانی، تهران و لس‌آنجلس (۲۰۰۰)
- ۱۲- عضو هیئت تحریریه، شورای اروپا، عضو پیوسته پژوهش‌های جوامع فارسی‌زبان (۲۰۰۰)
- ۱۳- عضو افتخاری بنیاد یزیدی‌های دور از وطن (۲۰۰۱)

۱۴- قائم مقام انجمن مطالعات ایران باستان در مدرسه مطالعات شرقی و آفریقایی لندن (SOAS).
۱۵- موسس و گردآورنده اجلاس «اقلیت‌های مذهبی در خاورمیانه» (به استثنای مسیحیت) در
گوتینگن (۲۰۰۱)

دکتر کرین بروک سفرهای تحقیقاتی متعددی نیز به ایران داشته است. در حال حاضر وی عهده‌دار
ریاست مرکز مطالعات ایرانی دانشگاه جرج آگوست-ایرانستیک-است.

صرف نظر از ویژگی‌های برجسته علمی، پروفیسور کرین بروک به لحاظ صفات والای
اخلاقی نیز، فردی بسیار برجسته است. او فردی بسیار متواضع، مهربان و گشاده‌روست و جزء
معدود کسانی است که به قول چخوف صورت زیبا و سیرت زیبا را توأم با هم دارند، خصوصاً
زندگی ساده و بی‌آلایش او، انسان را وادار به خضوع می‌کند. دستش پرتوان و راهش پررهرو باد.

پیوست

تاریخچه دانشگاه جورج آگوست

این دانشگاه در سال ۱۷۳۷ تأسیس شد و یکی از اولین دانشگاه‌های آلمان بود. دانشگاه جورج آگوست تاکنون موفق
به جذب دانشمندان زیادی شده که تعداد قابل ملاحظه‌ای از آنان از برندگان جایزه نوبل بوده‌اند. آخرین آنها «هربرت
کویمر»^{۸۸} برنده جایزه نوبل فیزیک در سال ۲۰۰۰ است.

تاریخچه سمینارهای ایران‌شناسی دانشگاه گوتینگن

در خلال قرن گذشته خاورشناسان زیادی در این دانشگاه حضور داشته‌اند، که در بین موضوع‌های مختلف، به
فرهنگ و تاریخ ایران نیز پرداخته‌اند. اما تاریخچه ایران‌شناسی در دانشگاه گوتینگن به سال ۱۹۰۳ و انتصاب
فریدریک کارل آندریاس^{۸۹} که متخصص زبان‌های آسیای غربی بود، باز می‌گردد. آندریاس بر روی طیف گسترده‌ای
از مباحث ایران‌شناسی، از جمله پیرامون گویش‌های جدید ایرانی در آغاز قرن بیستم، کار کرد.
دومین ایران‌شناس، والتر هینز^{۹۰} بود. او در سال ۱۹۳۷ به‌عنوان استاد تاریخ خاور نزدیک در دانشگاه گوتینگن
به کار گماشته شد.

سومین ایران‌شناس هانس هنریش اسکادر^{۹۱} بود که به‌عنوان استاد زبان‌ها و علوم مذهبی شرقی در سال ۱۹۴۶
به کار منسوب شد. او یک پژوهشگر جامع بود. وی پیرامون مذهب و تاریخ مکتوب پیش از اسلام و ایران و تأثیر
شعر فارسی حافظ بر گوته پژوهش کرد.

پس از مرگ زودهنگام اسکادر، والتر هینز دوباره در سال ۱۹۵۷ عهده‌دار کرسی زبان‌های شرقی شد. در این
زمان او حوزه پژوهش خود را به مطالعات ایران پیش از اسلام گسترش داد. او تحقیقاتی، بنیادی انجام داد که محل
رجوع سایر پژوهشگران قرار گرفت.

پس از بازنشستگی هینز، دیوید نیل مکزی^{۹۲} زبان‌شناس در سال ۱۹۷۵ بر کرسی ایران‌شناسی نشست. پژوهش‌های او بر روی اجزاء مشکلهٔ زبان فارسی، گویش کردی، زبان‌های پهلوی، زرتشتی و نیز دیگر زبان‌های ایرانی مانند پشتو و سغدی بود.

مکزی در سال ۱۹۹۴ بازنشسته شد و در سال ۱۹۹۶ جی. کرین پروک به ریاست این مرکز برگزیده شد. پیشاپیش به معرفی او پرداختیم. ساختمان قدیمی مرکز ایران‌شناسی دانشگاه جورج آگوست در یکی از خیابان‌های مرکزی شهر گوتینگن واقع شده است که علاوه بر دانشجویان رشتهٔ ایران‌شناسی، میعادگاه بسیاری از ایرانیان مقیم گوتینگن نیز هست.

Endnotes

1. *Sraosa in the Zoroastrian Tradition*, Leiden, Brill, Repr. Athravan Educational Trust, Bombay, 1999.
2. S. Sperl (eds.), *The Kurds: a Contemporary Overview*, London, Routledge, 1992.
3. F.M. Kotwal, *The Herbedestan and Nerangestan*, vol.I, the Herbedestan, Studia Iranica, Cahier 10, Paris, 1992.
4. S. Sperl (eds.), *Kurtler*, Istanbul, 1994, Çep Kitaplari, [=Turkish trsl.of Kreyenbrok and Sperl 1992].
5. Mellen, Edwin, *Yezidism: its background, observances and textual tradition*, Lewiston N.Y.
6. F. M. Kotwal, *The Herbedestan and Nerangestan*, vol.II: Nerangestan, Fragarad 1, Studia Iranica, Cahier 16, Paris, 1995.
7. C. Allison (eds.), *Kurdish culture and Identity*, London and New jersey, ZED, 1996.
- C. Allison (eds.), *Cultura e Identita Curda*, Trieste, 1996, Asterios [=Italian trsl. of Kreyenbrok and Allison 1996].
8. Living Zoroastrianism: urban parsis speak about their religious lives, In Collaboration with S.N. Munshi. Curzon, Richmond.
9. "Zoroastrianism versus Islam in Iran", in: *Het Islamitish Midden Oostem*, Utrecht [MOI Publicatie3], 1979.
10. "Pahlavi Literatur and Pashto Literatur", in: A. G. H. Bachrach et. al. (eds.), *Encyclopedie van de Wereldliteratuur*, Elsevier, Haarlem and Antwerp, 1984, p. 119-122, 160.
11. "The Zoroastrian Priesthood after the Fall of the Sasanian Empire", in: Ph. Gignoux (ed.), *Transition Periods in Iranian History*, (Actes du symposium de Fribourg-en-Brisgau), Louvain, 1987, p. 151-166.
12. "The Dadestan i Denig on Priests", in: *Indo-Iranian Journal*, 30, 1987, p. 185-208.
13. "Shi'ite Puritanism: some aspects of the Islamic Revolution Iran", in: W.E., 1988.
14. Translation into English of W. Geleynssen de Jongh, *De Remonstrantie*, p 104-125, in: N. K. Firby, *European Travellers and their Perceptions of Zoroastrians in the 17th and 18th Centuries*, Dietrich Reimer Verlag, Berlin, 1988, p. 183-193.
15. "Zahed", (a translation into Dutch of a Persian ahort story by Nasim Khaksar) in: G. J. Van Gelder and E. de moor (eds.) *De Pen en het Zwaard: Literatuur en Politiek in her Midden Oosten*, Dick Coutinho, Muiderberg, 1988, p. 199-202.
16. "Voorstellingen over Licht en Donker in het oude Iran", [Light and darkness in ancient Iran] in: R. E. V. stuip and C. Vellekoop (eds.). *Licht en Donker in de Middeleeuwen*, HES Uitgevers, 1989, p. 21-27.
17. "Catechisms Zoroastrian", in: E. Yarshater (ed.), *Encyclopaedia Iranica*, V.1, Mazda Publishers, Costa Mesa, Calif., 1990, p. 77.
18. "Kurdish Identity and the language Question", in: T. Atabeki and M. Dorleijn (eds.), *Kurdistan in search of Ethnic Identity*, Utrecht University, Utrecht, [Houtsma Foundation Publication No. 1], 1991, p. 52-69.
19. "On the Shaping of Zoroastrian Theology", in: Ashi, Verethraghna and the Amesha Spentas in: P. Bernard and F. Grenet (eds.), *Histoire et Cultes de lassie Central*, Editions du Center National de la Recherche Scientifique, Paris, 1991, p. 137-145.
20. "On the Kurdish Language", in: Kreyenbroek and Sperl, 1992, pp. 68-83.

21. "The Yezidis", in: R. L. Tapper (ed.), *Some Minorities in the Middle East*, Foreign and Commonwealth Office publication, London. [A fuller version of the paper was published in R. Tapper (ed.), *Some Minorities in the Middle East*, SOAS publication, 1992, p. 67-68.
22. Arts, 'Ahuras', 'Airyanam Vaejah', 'AMESHA Spentas', 'Anahita', 'Angra' 'Mainyu', 'Ateshgah', 'Bundahishn', 'Chinvat Bridge', 'Daevas', 'Dakhma', 'Fire (Zoroastrian)', 'Frashokereti', 'Fravashi', 'Gahambars', 'Haoma', 'Indo Europeans', 'Khvarenah', 'Mani', 'Mithraism', 'Najote', 'Pahlavi', 'Parsi Religious Reforms', 'Saoshyant', 'Shah', 'Tripartite Ideology', 'Yazata', 'Yasna', 'Zarathustra', 'Zurvan in: R. Goring (ed.), *Chambers Dictionary of Beliefs and Religions*, Chambers, Edinburgh and New York, 1992.
23. "The Kurdish language: symbol and reality", in: M. T. Oshea (ed.), *Kurdistan: Political and Economic Potential*, Occasional paper 2, Geopolitics and International Boundaries Research Center, SOAS, London, 1992, p. 27-35.
24. Introduction to R. C. Zaehner, "Zoroastrian Survivals in Iranian", *Folklore*, Part 2, in: Iran XXX, 1992, p. 65-67.
25. "Mithra and Ahreman, Binyamin and Malak Tawus: traces of an ancient myth in the cosmogonies of two modern sects", in: ph. Gignoux (ed.), *Recurrent Patterns in Iranian Religions; from Mazdaism to Syfism*, Paris, 1992, p. 57-79 [=Studia Iranica, Cahier 11].
26. "Cosmogony and Cosmology in Zoroastrianism/Mazdaism", in: E. Yarshater (ed.), *Encyclopaedia Iranica*, vol. VI.3, Costa Mesa, 1993, p. 303-07
27. "On Spenta Mainyu's Role in the Zoroastrian Cosmogony", in: C. Altman Bromberg (ed.), *Bulletin of the Asia Institute*, 7: Iranian Studies in Honor of A.D.H. Bivar, 1993, p. 97-103 [appeared Oct. 1994].
28. "Avestan", in: R.E. Asher (ed.), *Encyclopaedia of Language and Linguistics*, Oxford, 1994, p. 260.
29. "Kurdish", in: R. E. Asher (ed.), *Encyclopaedia of Language and Linguistics*, Oxford, 1994, p. 1880-1881.
30. "Pashto", in: R. E. Asher (ed.), *Encyclopaedia of Language and Linguistics*, Oxford, 1994, p. 2959-2960.
31. "On the Concept of Spiritual Authority in Zoroastrianism", *Jerusalem Studies in Arabic and Islam*, 17, 1994, p. 1-15.
32. "Mithra and Ahreman in Iranian Cosmogonies", in: J.R. Hinnells (ed.), *Studies in Mithraism*, L. Erma di Bretschneider, Rome, 1994, p. 173-82.
33. "The Introduction to the Dadestan i Denig", in: R. Gignoux, 1995, p. 171-176 Paris [=Res Orientales VIII].
34. "Ahl-I Haqq", in: J.R. Hinnells (ed.), *A New Dictionary of Religions*, Penguin Books, Oxford and Cambridge (Mass), 1995, p. 13-14.
35. "Yezidism", in: J.R. Hinnells (ed.), *A New Dictionary of Religions*, Penguin Books, Oxford and Cambridge (Mass.), 1995, p. 565-6.
36. "Religion and religions in Kurdistan", in: Kreyenbroek and Allison, 1996, p. 84-110.
37. "The Zoroastrian Tradition from an Oralists' Point of View", in: H.J.M. Desai and H.N. Modi (eds.), *K.R. Cama Oriental Institute, Second International Congress Proceedings*, Bombay, 1996, p. 221-37.
38. "The Lawij of Mör Basiliôs Shim'ûn: a Kurdish Christian Text in Syriac script", *Journal of Kurdish Studies I*, 1995, p. 29-53.
39. "Morals and Society in Zoroastrian Philosophy", in: I. Mahalingam and B. Carr (ed.), *Companion Encyclopedia of Asian Philosophy*, London, Routledge, p. 46-63.
40. "On the Study of Some Heterodox Sects in Kurdistan", in: M. van Bruinessen with J. Blau (eds.), *Islam des Kurdes*, Les Annales de l'Autre Islam 5, Paris, 1998, p. 163-84.
41. "Exegesis (Zoroastrian)", in: E. Yarshater (ed.), *Encyclopaedia Iranica*, vol. IX.2, New York, 1999, p. 113-116.
42. "Festival: iv. Yazidis and Ahl-e Haqq", in: E. Yarshater (ed.), *Encyclopaedia Iranica*, vol. IX.5, New York, 1999, p.553-554.
43. "Folk Poetry in Iranian Languages", in: E. Yarshater (ed.), *Encyclopaedia Iranica*, vol. X.1, New York, 2000, p. 66-71.
44. "The Role of the Shahname in the Culture of the Indian Parsi Community", for the Proceedings of the *Second International Conference on "Ferdowsi in the Realms of Culture and History"*, Tehran, 22-28 August 2000).

<http://www.ilexfoundation.org/confer/ferdowsi2.html>.

45. "Avestan", in: J.F.A. Sawyer and J.M.Y. Simpson (eds.), *Concise Encyclopaedia of Language and Religion*, Oxford, 2001.
46. "Kurdish", in: J.F.A. Sawyer and J.M.Y. Simpson (eds.), *Concise Encyclopaedia of Language and Religion*, Oxford, 2001.
47. "Yazidi", in: P.J. Pearson et al. (eds.), *Encyclopaedia of Islam*, New Edition, vol.11, fasc. 183-184, 2001, p. 313-6.
48. "Millennialism and eschatology in the Zoroastrian Tradition", in: A. Amanat and M.T. Bernhardtsson (eds.), *Imagining the End: Visions of Apocalypse from the Ancient Middle East to Modern America*, London, L.B. Tauris, 2002, p. 33-55.
49. "Modern Sects with Ancient Roots: the Yezidis and Ahl-e Haqq of Kurdistan", in: Pheroza Godrej and Feroza Punthakey Mistree (eds.), *A Zoroastrian Tapestry": Art, Religion & Culture*, Ahmedabad, Mapin, 2002, p. 260-77.
50. "Kurdistan zezeneyki Dozrawey Ferhengi", [Kurdistan, a Cultural Treasure Trove], *Gzing* 4, 1994, p. 4-7.
51. "Surudi Yezidiyekan", [The Hymns of the Yezidis], *Sirwe*, 109-110, 1995, p. 33-34.
52. "Yezidismus, Zoroastrismus und die Tradition der Ahl-e Haqq", [Yezidism, Zoroastrianism and the Tradition of the Ahl-e Haqq], *Roj*, 9, 2000, p. 5-20.
53. "Sraosha in the Zoroastrian Daily Rituals and Prayers", *Fezana Journal*, Summer 2003.
54. I.M. Oranskij, Les Langues Iraniennes, trsl. Blau, *Bibliotheca Orientalis*, XXXV 5/6, 1978, p. 411-412.
55. K. Gallas, Iran, *Persica*, v. VIII, 1979, p. 193-196.
56. L. Fekete, Einfuhrung in die persische Palaographic, *Bibliotheca Orientalis*, XXXVII ½, 1980, p. 84-85.
57. M. Mayrhofer, *Iranisches Namenbuch I*, 1: die avestischen Namen; id. Supplement zur Sammlung der altpersischen Inschriften; R. Schmitt, die Iranier-Namen bei Aischylos, *Persica IX*, 1980, p. 189-191.
58. M. Back, *Die Sassanidischen Staatsinschriften*, *Bibliotheca Orientalis XXXVIII ½*, 1981 p. 81-83.
59. G.L. Windfuhr, Persian Grammar: History and State of its Study, *Bibliotheca Orientalis*, XXXVIII 5/6, 1981, p. 787-788.
60. J.S. Guest, The Yezidis: a study in survival, *Bibliotheca Orientalis*, XLVII/2, 1989, p. 212-213.
61. E. Yarshater, Persian Literature, *JRAS*, 1989, p. 340-341.
62. B. Utas, Frahang i Pahlavik, *JRAS*, 1990, p. 170-171.
63. G. Budruss, Aus dem Leben eines Jungen Balutschen: von ihm selbst erzählt, *JRAS*, 1990, p. 174.
64. J. K. Choksy, Purity and Pollution in Zoroastrianism: triumph over evil, *BSOAS*, LIII, 1990, pp. 352-354.
65. A. V. Williams, The Pahlavi Rivayat accompanying the Dadestan i Denig, *BSOAS*, LVI.3, 1991, p. 591-593.
66. H. Humbach, Erbedestan: an Avesta-Pahlavi Text, *JRAS*, 1991, p. 402-404.
67. M. R. Hamzeh'ee, The Yaresan: a Sociological, Historical and Religio-historical Study of a Kurdish Community, *BSOAS*, LV.3, 1992, p. 565-566.
68. M. Boyce and F. Grenet, A History of Zoroastrianism III, *BSOAS*, LVII.2, 1994, p. 388-391.
69. Ph. Gignoux and A. Tafazzoli, Anthologie de Zadspram: Edition Critique du Texte Pehlevi, *JRAS*, 1995, p. 290-292.
70. D. McDowall, A Modern History of the Kurds, *JRAS*, 1997, p. 139.
71. C. Cereti, Zand I Wahman Yasn: a Zoroastrian Apocalypse, *BSOAS*, 61.1, 1998, p. 150-152.
72. F. F. Omar, Kurdisch-Deutsches Worterbuch, *BSOAS*, ...
73. J.K. Choksy, Conflict and Cooperation: Zoroastrian Subalterns and Muslim Elites in Medieval Iran, *Indo-Iranian Journal* 42, 1999, p. 387-392.
74. G. Gnoli, Zoroaster in History: Biennial Yarshater Lecture Series No. 2, *Iranian Studies* 36. 1, 2003, p. 121-124.

75. "Yezidism and its Sacred Literature: Eastern and Western Perceptions", in *Memorial Volume D.N. McKenzie*, ed. Dieter Weber.
76. "Herbeb", "Qewl Mirdrakvadi", "Jayhunabadi" for *Encyclopaedia Iranica*.
77. "Ritual and Rituals in the Nerangestan", for M. Stausberg (ed.), *Zoroastrian Rituals in Context: Studies in the History of Religions*, Leiden, Brill, 2003.
78. "The Nerangestan on the Bagan Yasn", for *Conference Proceedings of the Bonyad-e Iranshenasi*, Tehran.
79. "Kurdish Written Literature", for *Encyclopaedia Iranica*.
80. "Sasanian Zoroastrianism" for *Tarikh-e Jame-e Iran*.
81. (With F. M. Kotwal), *The Herbedestan and Nerangestan*, vol.3, the Nerangestan, Fragarad 2, to appear as Cahiers of Studia Iranica, Paris.
82. "Yazidi", in: P.J. Pearson et al (eds), *Encyclopedie de l'Islam*, New Edition, vol.11.
83. F.M./Kotwal, "Alexander in the Zoroastrian Tradition", for *Encyclopaedia Iranica*.
84. F. M. Kotwal, *The Herbedestan and Nerangestan*, vol.3, the Nerangestan, Fragarad 3, to appear as Cahiers of Studia Iranica, Paris.
85. U. Marzolph (eds.), *History of Persian Literature: Non-Persian literatures and Persian popular literature*.
86. Kh. Jindy Rashow, *God and Sheykh Adi are Perfect: Sacred Hymns and Religious Narratives of the Yezidis*, To appear in the series Iranicam ed. M. Macuch, Berlin, 2003.
87. "Kurdish" and "Kurd", for *Medieval Islamic Civilisation*, Routledge.
88. Herbert kroemer
89. Friedrich Carl Andreas
90. Walter Hinz
91. Hans Heineich Schaeder
92. David Neil Mackenzi